

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

330.101.541
М 16

МАКРОЕКОНОМІКА

Навчальний посібник

для студентів зі спеціальностей
«Економіка», «Облік і оподаткування»,
«Менеджмент», «Маркетинг»,
«Підприємство, торгівля та біржова діяльність»

За редакцією професора Архієреєва С.І.

Міністерство освіти і науки України

Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

МАКРОЕКОНОМІКА

Навчальний посібник

для студентів зі спеціальностей

«Економіка», «Облік і оподаткування», «Менеджмент»,
«Маркетинг», «Підприємство, торгівля та біржова діяльність»

За редакцією професора Архієреєва С. І.

УДК 330.101.541

M16

Рецензенти:

В. М. Воробійов д-р екон. наук, проф., Харківський національний
університет ім. В. Н. Каразіна;

В. П. Решетило д-р екон. наук, проф., Харківська національна
академія міського господарства
ім. О. М. Бекетова

Рекомендовано Вченою Радою Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»,
протокол № 9 від 30.11.2018 р.

M16 Макроекономіка : навч. посіб. / за ред. проф. С. І. Архієреєва – Х :
Видавництво Іванченка І. С., 2019. – 216 с.

ISBN 978-617-7675-55-5.

Навчальний посібник розглядає основні теоретичні проблеми національної економіки згідно з нормативною програмою дисципліни «Макроекономіка». Поєднує в собі конспект лекцій та практикум з кожної теми, перелік джерел інформації та питання для підготовки до іспиту, що важливо для самостійної роботи над курсом.

Призначено для студентів зі спеціальностей «Економіка», «Облік і оподаткування», «Менеджмент», «Маркетинг», «Підприємство, торгівля та біржова діяльність»

Рис. 58. Табл. 11. Бібліогр. 46 назв.

УДК 330.101.541

ISBN 978-617-7675-55-5

© Колектив авторів, 2019.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Тема 1. МАКРОЕКОНОМІКА ЯК НАУКА	4
1. Історія виникнення макроекономіки.....	4
2. Макроекономіка як складова частина економічної науки.....	5
3. Предмет й основні цілі макроекономіки.....	7
4. Методологія макроекономічного аналізу.....	12
Питання для обговорення на семінарському занятті.....	14
Практикум.....	15
Тема 2. МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ	16
1. Система національних рахунків.....	16
2. Суть ВВП і проблеми його підрахунку.....	17
3. Методи підрахунку ВВП.....	20
4. Номінальний і реальний ВВП.....	23
Питання для обговорення на семінарському занятті.....	25
Практикум.....	25
Тема 3. ТОВАРНИЙ РИНОК	27
1. Модель економічного кругообігу.....	28
2. Сукупний попит.....	31
3. Сукупна пропозиція.....	36
4. Взаємодія сукупного попиту і сукупної пропозиції. Макроекономічна рівновага.....	40
Питання для обговорення на семінарському занятті.....	44
Практикум.....	44
Тема 4. ГРОШОВИЙ РИНОК	46
1. Сутність грошового ринку.....	46
2. Попит та пропозиція грошей.....	49
3. Механізм грошового ринку.....	54
Питання для обговорення на семінарському занятті.....	56
Практикум.....	56
Тема 5. РИНОК ПРАЦІ	58
1. Зайнятість і безробіття. Класифікація безробіття.....	58
2. Попит, пропозиція і рівновага на ринку праці.....	64
3. Державна політика зайнятості та її соціально-економічні наслідки.....	68
Питання для обговорення на семінарському занятті.....	71
Практикум.....	71
Тема 6. ІНФЛЯЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ	73
1. Сутність та види інфляції.....	73

2. Причини і наслідки інфляції.....	77
3. Інфляція і безробіття.....	83
Питання для обговорення на семінарському занятті.....	87
Практикум.....	87
Тема 7. СПОЖИВАННЯ ДОМОГОСПОДАРСТВ.....	89
1. Споживання та заощадження.....	89
2. Диференціація доходів та крива Лоренца.....	92
3. Кейнсіанська функція споживання та функція заощадження.....	94
4. Функції споживання з урахуванням фактору часу.....	97
Питання для обговорення на семінарському занятті.....	100
Практикум.....	100
Тема 8. ПРИВАТНІ ІНВЕСТИЦІЇ.....	101
1. Інвестиційні функції.....	102
2. Заощадження та інвестиції.....	110
Питання для обговорення на семінарському занятті.....	114
Практикум.....	114
Тема 9. СУКУПНІ ВИТРАТИ І ВВП.....	116
1. Методи визначення рівноважного ВВП.....	116
2. Мультиплікатор витрат в закритій економіці.....	121
3. Рівновага на рівні потенційного ВВП, «рецесійний » та «інфляційний» розриви.....	124
Питання для обговорення на семінарському занятті.....	127
Практикум.....	127
Тема 10. ЕКОНОМІЧНА ДИНАМІКА.....	129
1. Основні засади теорії економічного зростання.....	129
2. Джерела економічного зростання.....	135
3. Моделі економічного зростання.....	140
4. Проблеми економічного зростання в Україні.....	144
5. Циклічний характер економічного розвитку.....	148
Практикум.....	152
Тема 11. ДЕРЖАВА В СИСТЕМІ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	154
1. Еволюція розуміння ролі держави у макроекономічному регулюванні.....	154
2. Взаємодія ринкової економіки з державою. Основні функції держави як суб'єкта макроекономічного регулювання.....	157
3. Вплив держави на макроекономічну рівновагу у класичній та кейнсіанській традиціях.....	160
Питання для обговорення на семінарському занятті.....	162
Практикум.....	162

Тема 12. БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА	164
1. Сутність, цілі та інструменти бюджетно-податкової політики	
Дискреційна й недискреційна фіскальна політика.....	164
2. Мультиплікатори державних видатків, податків та збалансованого бюджету.....	166
3. Сутність і причини бюджетного дефіциту й державного боргу.....	170
Питання для обговорення на семінарському занятті.....	172
Практикум.....	173
Тема 13. МОНЕТАРНА ПОЛІТИКА	173
1. Сутність та види монетарної політики.....	174
2. Інструменти грошово-кредитної політики.....	176
3. Монетарна політика в моделі IS-LM.....	180
Питання для обговорення на семінарському занятті.....	184
Практикум.....	184
Тема 14. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ	186
1. Платіжний баланс: макроекономічне значення, основні статті й структура.....	186
2. Валютний курс і його різновиди. Еволюція валютної системи.....	193
3. Мультиплікатор видатків у відкритій економіці.....	202
Питання для обговорення на семінарському занятті.....	204
Практикум.....	204
ДОДАТОК А. СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ.....	207
ДОДАТОК Б. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ.....	211